

Avsnitt 79: Bedömning av kunskaper hos elever med selektiv mutism

INTRO: Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande oavsett funktionsförmåga ska nå målen för sin utbildning. I podden förklarar, fördjupar och diskuterar vi specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i eller har barn som går i förskolan och skolan.

ERIKA: Hej och välkomna till specialpedagogiska skolmyndighetens podd lika värde. Det här är det tredje och sista avsnittet om selektiv mutism för den här gången. I de två tidigare avsnitten som vi har spelat in, så har vi pratat om vad ångestdiagnosen selektiv mutism innebär, hur man kan upptäcka den och även vilket stöd som det är viktigt att man ger redan i förskolan och till yngre elever i skolan. Och det här samtalet som vi ska ha nu, det utgår från äldre elever med selektiv mutism. Diagnosen kan, som vi har pratat om i tidigare avsnitt, innebära stora svårigheter att prata i olika sammanhang, som i skolan till exempel. Samtidigt som man kan klara kommunikationen ganska bra hemma och med familjen eller andra personer som man känner väl. Och det innebär förstås att den här diagnosen gör att det blir svårt för eleverna i sitt lärande. Och i dag så kommer vi att prata om hur man kan jobba med bedömningssituationen till exempel och hur du som pedagog kan möta de här eleverna och ge ett bra stöd,

och så bra det går också bedöma deras kunskaper. Jag som leder det här samtalet heter Erika Bergman och är pressekreterare på Specialpedagogiska skolmyndigheten. Och med mig i studion har jag två av SPSM:s rådgivare, som jobbar med det här området. Och det är Liselott Glassel och Annette Ekenberg, som båda utgår från vårt kontor i Stockholm. Så jag vill börja med att säga varmt välkomna hit till er båda.

ANNETTE: Tack, tack.

ERIKA: Och jag tänker som rådgivare så ... Ja, ert jobb är ju att möta många verksamheter och ... Hur brukar ett rådgivningsuppdrag som rör elev med selektiv mutism kunna se ut? Vad är det för behov som man som skola kommer med till oss?

ANNETTE: Det brukar se ganska olika ut, men vanligtvis så får vi in förfrågningar där lärare behöver stöd i hur de kan anpassa lärmiljön för en elev med selektiv mutism. Och det kan också handla om att skolan behöver stöd i hur de kan stötta eleven i kompisrelationer, i andra sociala sammanhang som i matsalen, på rasterna, om de ska på studiebesök eller utflykter.

ERIKA: Just det. Och ni är ju inriktade framför allt på äldre elever då som har den här diagnosen. Och jag tänker ... Unga personer, de har oftast inte problem att läsa eller skriva. Och jag tänker att den här diagnosen kanske är lätt att missförstå tänker jag som vuxen, att man kanske tänker att den här eleven är tyst

för att den inte vill prata och att det kanske nästan ibland kan upplevas som att det är ett trots. Är det här någonting som ni möter och som kommer upp i samtal som ni har med olika verksamheter som ni möter i rollen som rådgivare? Vad säger du, Liselott?

LISELOTT: Det förekommer, men det förekommer absolut inte alltid att det är så. Men ibland när vi träffar på arbetslag ... Och då har den här frågan kommit upp, och då så kan det också finnas motsättningar inom arbetslaget kring hur man ser på det här med trots. Men vi har tänkt så här mycket, att man får ha förståelse för det också för det är problematiskt att försöka bedriva undervisning när man har en elev som inte pratar och är tyst. Och vi har egna erfarenheter av det båda vi två, att vara i den situationen. Och det kan vara väldigt frustrerande, för man vill egentligen ... Det vill vi alla, att det ska gå så bra för våra elever, och att de ska nå skolans mål. Och en orsak till att man kanske också uppfattar det här som trots, det kan vara att man har sett att de här eleverna både i skolan och utanför skolan prata ibland med vissa kamrater och ibland med viss personal. Och man kanske vet också att de pratar obehindrat hemma. Så det kan vara problematiskt på det viset då.

ANNETTE: Att man ser det här, och då blir det svårt att förstå varför är det så svårt med mig eller med oss, eller i den här situationen?

LISELOTT: Ja, precis, att ... Och man kan också ta det väldigt personligt, varför pratar inte den här eleven med just

mig? Och det kan man också lägga på sig själv, också när man vet om att det förekommer att eleven kanske pratar med någon skolkamrat eller med någon ur skolpersonalen. Och då kan man kanske tänka att ”varför vill inte eleven prata med mig?” Medan det handlar om en talångest.

ANNETTE:

Och då är det också väldigt viktigt att bygga på relationen. För det är när man kan ha en relation till eleven som man kan också skapa tryggheten för eleven att våga prata, att över huvud taget kanske våga börja nicka eller skaka på huvudet eller peka. Och sen har vi erfarenhet av både själva och de lärarna som vi har mött att det är oftast med humorn och om man gör det lustfyllt, man kanske till och med lurar till skratt. Och skratt är ju också ett ljud som kan hjälpa de här eleverna att prata. Men det är klart att om man ... Det är väldigt viktigt med kunskap kring den här diagnosen selektiv mutism, just eftersom det är en ångestdiagnos. Och de här eleverna, de behöver den här tryggheten. Och är det då så att man börjar tänka som lärare att de är trotsiga, att de inte vill, då kan det här relationsbyggandet bli förödande, att eleven inte känner tryggheten och kanske heller inte vill gå till skolan. Och då kan det i sin tur också leda till en långvarig, problematisk skolfrånvaro.

LISELOTT:

Just det, så det blir väldigt viktigt då just för att man ska få den där ... Ja, men en så förtroendefull relation som möjligt då, att man också har den där insikten då om att det är inte ett val man gör utan det är ett hinder.

- ANNETTE: Ja, alla elever vill kunna prata, men de här eleverna har inte förmågan att göra det på grund av svår ångest.
- LISELOTT: Och det är därför det är så viktigt att man får kunskap om just den här diagnosen selektiv mutism.
- ANNETTE: Mm.
- ERIKA: I tidigare samtal så pratade vi en del om det här med övergångar mellan olika ... Och då var det framför allt från förskola till skola. Men jag tänker också när det kommer till äldre barn, då är det övergång mellan olika stadier och kanske mellan grundskola och gymnasium. Och vi vet att det här är en kritisk punkt när det kommer till elever som av olika anledningar har behov av stöd. Hur förbereder man så bra som möjligt inför en övergång, och hur kan man så att säga från den överlämnande skolan ge mottagande skola så bra start det bara går? Vad har ni för erfarenheter där?
- ANNETTE: Där tänker vi att samverkan är jätteviktigt, både från den överlämnande skolan och den mottagande skolan. Och det är väldigt viktigt att till exempel erbjuda de här eleverna möjlighet att tillsammans med sin vårdnadshavare komma på besök och titta på miljön, kanske träffa nyckelpersoner som en mentor eller en specialpedagog. Det är ofta så att det är vårdnadshavarna som kan vara elevens röst, och därför är det viktigt att bjuda in så att den möjligheten finns. Det är också viktigt att överlämnande skola överlämnar anpassningar och särskilt stöd, och vad

eleven ... vad de har upptäckt att eleven har varit i behov av så att det går smidigt.

ERIKA: Man för över kunskapen?

ANNETTE: Ja.

LISELOTT: Ja, för det är jätteviktigt som du sa där, att informationen inte stannar vid den personal som tar emot överlämningen. Och det är viktigt att all skolpersonal får information om bemötande när man träffar elever med selektiv mutism. Och att man hittar olika vägar till att kunna kommunicera. Till exempel om den här eleven kanske gör sig illa, skadar sig eller har behov av hjälp av en eller annan anledning, så måste man hitta ett sätt som man kan kommunicera i de situationerna. Och då gäller det all skolpersonal. Och att man också tänker att man samverkar med elevhälsan, att det är både elevhälsa, elev, vårdnadshavare och att man samverkar med externa kontakter. Att man skapar ett team kring elever med selektiv mutism. Det är viktigt också att man har de här kunskaperna då med de som man samverkar med, att de vet vad selektiv mutism är för någonting, för det här kan se väldigt olika ut i olika kommuner och i olika regioner.

ERIKA: Jag tänker ... Hur gör man, är det så att man ... Jag tänker om man nu behöver komma överens om till exempel på vilket sätt kan den här eleven då i såna fall be om hjälp som den behöver? Är det så att man

kan ... Involverar man eleven i det då och pratar om det?

LISELOTT: Man kan ... Där är samverkan med vårdnadshavare jätteviktig, för då kan man komma överens med elev och vårdnadshavare. Man kan till exempel skicka hem frågor till hemmet och man kan svara tillsammans med eleven hur man ska visa tecken. Och det kan vara att man kanske bestämmer sig för att ... Man räcker upp handen eller att man gör ... sätter tummen upp, eller att man bestämmer något tecken tillsammans som visar på olika saker.

ANNETTE: Det kan också vara att eleven får möjlighet att prata med sin vårdnadshavare även i skolan, att eleven får ringa upp till en vårdnadshavare och så får vårdnadshavaren sen prata med läraren. Det har vi också erfarenhet av, att lärare har berättat att det är ett framgångsrikt sätt att göra. För naturligtvis så måste eleven vara med i den här processen, för det är ändå eleven som ska gå i skolan. Och eleven har ju en vilja att kunna prata, och vill bli sedd som en individ. Och där behöver skolan hjälpa till att stärka en självkänsla och skapa trygghet, och då måste eleven få vara med på de planer som ges.

LISELOTT: Och då får man också ... Det är jätteviktigt att man kanske utser ett par pedagoger som kan vara den här länken till vårdnadshavare som man får bygga tillit och förtroende till. Och det kan egentligen ... Sen får man titta också på vem vänder sig eleven till? Är det vaktmästaren som får kontakt och kan kommunicera

med eleven, eller är det specialpedagogen eller mentorn eller en lärare? Och så får man utgå från den personen och bygga vidare på den relationen.

ERIKA:

Just det, så man börjar där det blir tryggt och så sen vill man ... För som jag har förstått det också tycker jag i de tidigare samtalen, just det här med att trygga är så viktigt för att man också ska komma vidare till att kanske våga tala eller ... ja, men på olika sätt uttrycka med sin röst det man vill och har behov av då. Eller kanske också komma till att visa vad man kan. Men vilka råd är det ni brukar ge till skolor som vänder sig till oss då för stöd i hur man ska ge undervisning till elever med selektiv mutism? Vad är det man kan säga som blir matnyttigt?

LISELOTT:

Man kan börja då med att tänka på att man sänker sin röst, saktar ner ... att man pratar långsamt, man tar en fråga i taget och sänker kravet på tal. Och skapar överlag mer utrymme för tystnad så att statusen för tystnaden höjs, både på grupp- och individnivå kan man väl säga då. Och vid kommunikation så är det bra att man sitter bredvid eleven, och gärna har någonting att titta på tillsammans som man fokuserar på. Och märker man att ögonkontakt känns obehagligt så undviker man ögonkontakt. Och sen att man visar intresse för eleven så att den känner sig sedd. Och just det som vi var inne på tidigare, att man inte får bli upprörd och lägga på sig själv om eleven inte pratar med just dig. Och sen har vi ... tänker vi det här som är bra för alla elever med tydliga strukturer för att öka

trygghet också, förutsägbarhet ... Det är jätteviktigt att det blir så förutsägbart, hela skolmiljön, som möjligt. Och där kan man till exempel ha hemklassrum och bestämda sittplatser. Det kan vara bra att visualisera, speciellt ett schema så det är väldigt tydligt var man ska vara och när man ska vara. Och man kan också visualisera med hjälp av klocka då i en sån här ... Man kan ha en sån där Time Timer till exempel. Bryta ner instruktioner så att det blir överskådliga steg, och ... Ja, och tänka på att anpassa också utanför klassrummet, till exempel när man ska få kontakt med vänner vid studiebesök och praktik. Att man finns där och stöttar.

ANNETTE:

Jag tänker att man får tänka på att det här är elever som inte ställer följdfrågor. Så att om eleven inte vet vad eleven ska göra, då frågar inte eleven det, utan då måste man ta på sig det som lärare att göra tydliga instruktioner. Att checka av att man har ett kommunikationssätt, och där är det att eleven kommunicerar som är viktigare än kommunikationsmetoden. Och ett sätt att få ... att elevens röst blir hörd i klassrummet fast eleven inte pratar, det är att man till exempel kan läsa upp elevtexter med elevens godkännande och i samråd. Och då kan man göra det med fler elevtexter så att det inte blir så tydligt. Men då kan både eleven få höra sin röst och sina tankar och även klasskamraterna får höra elevens röst och tankar, även om det är via läraren.

ERIKA: Just det. När vi spelade in tidigare samtal om selektiv mutism, då tog man också upp hur viktigt att man inte ser det som en lösning, att helt ta bort de muntliga momenten i skolan. För de här eleverna behöver också träna på det som är det svåraste, att tala i sammanhang där man tycker det är svårt. Och jag tänker ... Här pratar vi också om äldre elever, vi pratar om att man är i en situation där man behöver visa sina kunskaper och så vidare för det här med betyg och så vidare. Hur gör man det, hur kan man få det här arbetet att funka som verksam i skolan? Vad säger ni?

LISELOTT: Det är jätteviktigt att man ser till individen och hittar individuella lösningar, för att det kan se så väldigt olika ut. För en del elever, de pratar inte alls och använder kanske inte ens kroppsspråket, medan andra elever kanske pratar lite, viskar kanske med någon skolkamrat eller med någon i skolpersonalen. Och ibland har man den här förmågan också att använda kroppsspråket, att titta på det man vill ha eller peka eller så. Så man måste utgå från var eleven befinner sig för att ta nästa steg. Och då kom vi ändå tillbaka till det här med förtroende och relationsbygge hela tiden för att det är det som är så viktigt, för det är då eleven kanske kan komma ett steg längre fram. Och det kan vara att man kan använda humorn när eleverna är med en person som den känner sig trygg med, kanske en specialpedagog eller sin mentor eller någon annan lärare eller annan skolpersonal. Man kanske kan skoja till det lite, göra bort sig själv. Och

har man tur då så kan man närma sig i ett skratt, och det kan vara nog så viktigt för att den här isen kan brytas lite grann.

ANNETTE: Jag tänker också att man kan börja med att ... Om eleven har väldigt svårt för att uttrycka någonting över huvud taget men man kanske vet om att hemma kanske det går bra, då kan man testa och se och prata med eleven naturligtvis, om det är så att de skulle kunna spela in när eleven pratar engelska hemma till exempel. Eller spelar in den där muntliga presentationen i svenska och så kan läraren se det, antingen tillsammans med eleven eller själv. Och då kan vi börja bygga ett bedömningsunderlag också, och vi kan se vad eleven har för förmåga. Det kanske är första gången läraren får höra elevens röst.

ERIKA: Som ett första steg så?

ANNETTE: Ja, precis.

LISELOTT: Precis.

ANNETTE: Och sen är det så att de anpassningar som man sätter in för en elev med selektiv mutism ... Vi pratade om visuellt stöd till exempel. Och det kan till exempel vara att kunna berätta ett händelseförlopp i historia med hjälp av bilder och kunna peka och visa och lägga så att läraren ser att eleven har förstått det centrala innehållet. Men man måste också tänka på vad är det då för syfte jag har med den här anpassningen? För är det så att jag som historielärare över huvud taget behöver få ett underlag för att kunna

sätta ett betyg på eleven, då får jag använda mig av anpassningarna som en väg dit. Är det så att vi tillsammans ska öva på att den här eleven ska börja prata och jag ska kunna få ett betygsunderlag eller ett bedömningsunderlag, ja, då får jag kanske börja i en annan ände. Och då ... Tillsammans med eleven, då kan man komma överens om att ”när du ger ett tecken, då ska vi inte fortsätta här”. Men att tillsammans med eleven ändå ha ett mål för att eleven ska klara av de här bitarna. Men man har tid på sig.

LISELOTT:

Sen tänker jag också att det är viktigt att upprätta ett åtgärdsprogram och att ha en plan för hur man hela tiden går framåt, vilka steg man tar. Och att man har återkommande, täta träffar kring eleven och där eleven är med. Och att man då innan har skickat hem kanske frågor till elev och vårdnadshavare som man kan svara på i hemmet, och så kan man ta med sig dem tillbaka till mötet. Och få elevens röst på det viset, för vi får inte glömma bort elevens röst, för den är jätteviktig. Och där kan man också få fram kanske att eleven själv kan uttrycka hur man ... vad man befinner sig och vad man förmår just nu och vilka steg som man kanske är beredd att ta framåt.

ANNETTE:

Och hur lycklig man än blir som lärare, för det blir man när eleverna tar stora steg framåt, så får man inte eller bör man inte göra en stor grej av att eleven faktiskt pratar.

ERIKA:

Nej.

- ANNETTE: För det kan ha precis motsatt effekt. För då får eleven plötsligt syn på sig själv, och då kan man vara flera steg tillbaka igen.
- ERIKA: Ja, okej.
- ANNETTE: Så att det gäller också att ...
- LISELOTT: Hålla igen sig lite.
- ANNETTE: Det är klart man ska berömma, men man måste hålla igen sig.
- ERIKA: Just det.
- LISELOTT: Kanske att man också när eleven då ... Om den nu har fått förtroende för någon där talet finns lite grann, att man också då kanske kan fråga om någon lärare får komma in och lyssna när eleven gör något muntligt framträdande eller svarar muntligt på någon fråga bara, eller bara får komma in och säga hej och gå ut igen för att bryta mönstret. Eller minska ångesten, skulle jag kanske säga.
- ERIKA: Just det.
- ANNETTE: Det kan också vara så att man som lärare får sätta sig med ryggen åt när eleven pratar.
- ERIKA: Just det, så det gäller att hitta den där ... Eller det låter som att man ska vara ganska kreativ tycker jag egentligen och försöka bara så här ...
- LISELOTT: Jag kan lyfta fram en situation där jag pratade med en specialpedagog som ... När eleven kom in och skulle

skriva ner sitt muntliga framträdande så visade hon vad hon hade skrivit sen förra gången, och då måste specialpedagogen rulla på sin stol i väg och sätta ryggen emot och bara sitta och göra någonting annat och då börjar eleven skriva. Och så slutade eleven skriva, och då kunde specialpedagogen rulla tillbaka på sin stol och läsa och kommentera, och så fortsatte man så. Och i det fallet blev det så att den här eleven kunde läsa upp det här muntliga anförandet till slut. Vad är det vi brukar säga? Det finns ...

ANNETTE: Det är bara fantasin som sätter gränser.

LISELOTT: Det är bara fantasin som sätter gränser brukar vi säga.

ERIKA: Just det, precis. Men det är det här följsamma egentligen som är svaret på hur man kan hjälpa till med de här små stegen då som kanske kan leda fram till att man törs mer?

LISELOTT: Så kräver det väldigt mycket tålamod och det är ingen quick fix. Och det får man ofta förklara när man kommer ut till rådärenden att det här tar tid, och det kan gå två steg framåt och ett tillbaka. Och ibland två tillbaka. Så att det gäller att ha tålamod och det gäller att inte lägga det på sig själv.

ERIKA: Mm. Men vad tänker ni, för nu tänker jag ... Nu har vi ju också fokus på de här lite äldre eleverna som sagt, och det är då ... Man ska bli bedömd, det ska sättas betyg och allt vad det är. Hur påverkar det den här ångestdiagnosen tänker ni? För jag tänker just om man ... Ni har ju räknat upp flera olika exempel på

hur man kan tänka och arbeta på ett bra sätt för att situationen när man ska bedöma eleverna ska bli så bra som möjligt. Men bara just det här ... Faktum att man vet att man ska bli bedömd, vad tänker ni att det kan få för konsekvenser? Och hur kan man sänka den eventuella stressnivån som kan följa?

ANNETTE: Man får arbeta med det egentligen i hela elevgruppen, för att de flesta elever har ... känner oro över att bli betygsatta och bli bedömda. Och det är också viktigt att man skapar ett klimat där eleverna inte känner att de blir bedömda varje gång. Ska man arbeta med en elev med selektiv mutism och det muntliga framförandet, då ska inte alla lärare göra det i alla ämnen samtidigt, för då blir det för jobbigt för den här eleven. Men det är klart att det att bli bedömt lägger extra lager på ångesten.

LISELOTT: Ja, jag tänker också där ... Det är därför den här tydligheten behövs så väl eftersom man inte heller kan ställa frågor eller säga nej, kanske fundera ”varför ska jag göra det här i det här sammanhanget?” Det är jätteviktigt att det finns en tydlighet.

ANNETTE: Och en trygghet.

ERIKA: Och en trygghet.

LISELOTT: Och en följsamhet och en nyfikenhet.

ERIKA: Jag tycker ... Man brukar också prata om det här behovet av att just när det kommer till bedömning att man tänker in det redan från början i ... när man

planerar sin undervisning. Hur kan man göra med tanke på det här eleverna vi pratar om nu?

ANNETTE: Där tänker jag ... För att de frågor som man får ställa sig som lärare, det är vad ska jag bedöma och varför behöver jag veta det här, och hur ska jag ta reda på det? Och i det här fallet så blir det ett steg till, hur ska jag få fram den informationen eller den kunskapen kring elevens muntliga förmåga över huvud taget? Och det sättet som jag kan locka fram det, till exempel om eleven spelar in hemma, använder sig av visuellt stöd, vad blir det för bedömningsunderlag för mig? Och där tänker vi båda att kollegiala samtal, sambedömning och utbildning kring både betygsättning och den här ... i kombination då med selektiv mutism blir jätte, jätteviktig.

LISELOTT: Och jag tänker också att det går att använda hjälpmedel som att man kan skicka sms till varandra under också bedömningssituationer, så man får möjlighet att fråga om man inte har förstått en fråga eller så, om det fungerar. Eller att man kan skicka mejl, också i bedömningssituationer. Att man kanske får mer ... Man kanske får förförståelse inför en bedömning, ett prov.

ERIKA: Du tänker att det är eleven som kan få ställa frågorna på det sättet för att få klarhet?

LISELOTT: Ja, precis. Ja, och att man är extra tydlig då kring vad ... Man kanske kan få göra ett provtest innan, ett förprov för att se ... förstå provformen. Där man inte

kan ställa de är frågorna så behöver man få så många instruktioner och svar innan egentligen, bara kring hur själva strukturen ska gå till.

ANNETTE: Och jag tänker också att man behöver vara ännu mer kreativ och lägga pussel, och lägga pussel tillsammans med sina kollegor och se ... Om du undervisar i samhällskunskap och jag undervisar i historia, finns det någonting som du har sett i dina ämnen som vi också kan se att eleven då har klarat av i mitt ämne?

LISELOTT: Och sambedömning kanske du var inne på redan.

ANNETTE: Ja.

LISELOTT: Men just att om en elev till exempel ska göra ett muntligt framträdande i engelska men känner sig trygg med svenskläraren, att man kan få göra det framförandet då för svenskläraren i stället.

ERIKA: Jag bara tänker ... Nu när ni beskriver, så förstår man att det blir ett arbete där man verkligen måste jobba ihop som kollegor och där man också behöver ha mer stöd, föreställer jag mig. För det är ett ganska ... Det är som ett detektivarbete, låter det ganska mycket. Hur ser det ut där upplever ni, finns de förutsättningarna i de uppdrag där ni är ute, tycker ni att det går att jobba så som ni skulle önska [skratt] att man kunde jobba?

LISELOTT: Jag tänker mycket organisationsnivå här, hur skolan organiserar sitt arbete och att det är rektor som leder arbetet och att man ser till att sin personal får

information om ... i form av någon ... av fortbildning, kompetenshöjande insatser kring vad selektiv mutism är för någonting. Och att också den här tiden finns för lärarna, att det avsätts tid för kollegialt samarbete.

ANNETTE: Precis som lärarna behöver tänka in bedömningar redan när man börjar planera ett ämnesområde, så behöver även hela organisationen skolan tänka in förutsättningar för lärarna att bedöma.

ERIKA: Just det.

ANNETTE: Och att det inte bara ska ske precis vid betygsättning, utan att det finns ett kontinuerligt arbete där kollegor träffas och har möjlighet och tid att diskutera de här frågorna.

ERIKA: Jag tänker också nu när ni har berättat, att då förstår man ännu mer hur otroligt viktigt det är med de här överlämningarna mellan olika skolformer så att den här organisationen då är förberedd och ha förutsättningar att jobba på det här sättet som ni beskriver är det bästa. Men jag tänker ... Om man nu har lyssnat på det här samtalet och känner igen sig i det som ni beskriver och känner att ”nej, men vi vill ha stöd från SPSM”. Vilket stöd kan vi ge då, och hur kan man som verksamhet gå till väga för att kunna få det?

LISELOTT: Ja, först har vi en tjänst som heter Fråga en rådgivare, där man kan ringa in och ... Man kan gå in på vår hemsida så hittar man den tjänsten där, och där kan man ringa in och fråga en rådgivare om man har en

specifik fråga eller fundering. Och sen har vi också att man kan göra en förfrågan och göra en ansökan om specialpedagogisk rådgivning, då vi kommer ut till skolor och träffar skolor. Eller träffas via Zoom nu för tiden, blir det för det mesta. Och där kan vi ge rådgivning kring en elev som man har frågor kring, men vi kan också ge fortbildningsinsatser.

ANNETTE: Och vi har också redan formulerade frågor på webben, som Fråga en rådgivare har tagit emot och sen skrivit svar på. Och det finns också ett webbformulär som man kan fylla i sin fråga, och då får man den skriftligt tillbaka inom fem arbetsdagar. Sen har vi också en del information om just selektiv mutism på vår hemsida. Vad det är för någonting och hur man kan arbeta i skolan för att göra det så bra som möjligt för de här eleverna.

ERIKA: Toppen, tusen tack hörni. Vi måste tyvärr avrunda, men jag vill verkligen tacka er för att ni var här och delade med er av era erfarenheter och kunskaper kring just selektiv mutism. Så tack till dig Liselott Glassel och tack till dig Annette Ekenberg för att ni var med.

ANNETTE: Tack.

LISELOTT: Tack för att vi fick komma.

ERIKA: Och så säger jag till dig som har lyssnat också, att det finns gott om information och mer kunskap om hur man vänder sig till oss och får ta del utav det som vi kan ge i form utav stöd och rådgivning på vår webbplats spsm.se. Och sen så vill jag också tipsa om

att där finns våra poddavsnitt samlade som ni jättegärna får ta del av om det är så att ni vill fördjupa er lite mer i den här frågan eller i andra frågor som vi tar upp till samtal där. Så med de orden säger vi tack och hej.

Tack för att du lyssnat på Specialpedagogiska skolmyndighetens podd. Fler avsnitt kan du hitta på vår webbplats och där poddar finns. Om du vill veta mer om oss och vilket stöd vi erbjuder, gå in på vår webbplats spsm.se. Följ oss även på Facebook, Twitter och Instagram.